

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΑΠΟ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΡΑΓΟΥΖΑΣ (DUBROVNIK)

Δέν υπάρχει αμφιβολία ότι ένα από τα πλουσιότερα και πιο πολύτιμα Ἀρχεῖα τῆς Βαλκανικῆς εἶναι καί τὸ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο τῆς Ραγούζας (σήμερα Dubronnik), τῆς μικρῆς ἀλλὰ φημισμένης αὐτῆς πόλης τῶν δαλματικῶν ἀκτῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας¹. Τὸ Dubronnik, μαζί με μιὰ στενὴ λωρίδα τῶν παραλίων τῆς Δαλματίας, ἀποτελοῦσε ἐπὶ ἀρκετοὺς αἰῶνες, ὅπως εἶναι γνωστό, ἓνα μικρὸ αὐτόνομο κράτος, τὴν Ἀριστοκρατικὴ Δημοκρατία τῆς Ραγούζας, ἡ ὁποία, ὡς τὴν κατάλυσή της τὸ 1808 ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτη, ἄκμασε ὡς σημαντικὸ ἐμπορικὸ κέντρο. Οἱ Ραγουζαῖοι ἔμποροι, ἐπικίνδυνοι ἀνταγωνιστὲς τῶν Βενετῶν, ἀλλάκωναν μετὰ τὰ καράβια τους ὀλόκληρη τὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο, ὡς τίς ἀκτὲς τῆς Συρίας καί τῆς Β. Ἀφρικῆς, ἐνῶ ταυτόχρονα ἡ πόλη τους εἶχε μεταβληθῆ, μονοπωλιακὰ σχεδόν, σὲ κέντρο ἐνὸς ἀνταλλακτικοῦ ἐμπορίου μετὰ τὴν ἐνδοχώρα, με ἀποτέλεσμα τὴν οἰκονομικὴ ἀνθησὴ της. Παράλληλα, ἡ ἀνάγκη νὰ προωθηθοῦν τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα καί, τὸ σπουδαιότερο, νὰ ἐξασφαλιστῆ ἡ ἐπιβίωση τῆς Δημοκρατίας ἀνάμεσα στίς ἀλληλοσυγκρουόμενες Μ. Δυνάμεις τῆς ἐποχῆς (ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἀπὸ τὴ μιὰ καί Εὐρωπαϊκὲς Δυνάμεις ἀπὸ τὴν ἄλλη) εἶχε ἐπιβάλλει τὴν ὀργάνωση καί ἀνάπτυξη μιᾶς ἀξιοθαύμαστης διπλωματίας ποὺ κατόρθωνε νὰ χειρίζεται μετὰ μεγάλη μαεστρία τὰ σχετικὰ θέματα. Ἦταν λοιπὸν πολὺ φυσικὸ ἡ ἱστορία τοῦ Dubronnik καί τῆς Δημοκρατίας του, χάρι καί στὴ διατήρηση τοῦ μεγάλου Ἀρχείου της, νὰ προσελκύσῃ ζωνρὸ τὸ ἐνδιαφέρον ὄχι μόνον τῶν Γιουγκοσλάβων, ἀλλὰ καί ξένων ἐρευνητῶν, με ἀποτέλεσμα νὰ ὑπάρχη σήμερα μιὰ σεβαστὴ σὲ ὄγκο καί ἀξιόλογη σὲ ποιότητα σχετικὴ βιβλιογραφία².

1. Γενικά γιὰ τὸ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο τῆς Ραγούζας βλ. τὸ δημοσίευμα τοῦ Josip Gelečić, Dubrovački Arhiv (= Ἀρχεῖο τοῦ Ντουμπρόβνικ), «Glasnik Zemaljskog Muzeja u Bosni i Hercegovini», 22 (Sarajevo 1910) 537-588. Βλ. ἰδίως σ. 545 κ.έ., ὅπου ἀδρομερῆς κατάλογος τῶν περιεχομένων τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ Ἀρχείου.

2. Ἀπὸ τὴ μεγάλη αὐτὴ βιβλιογραφία παραθέτουμε ἐδῶ μερικὰ μόνον ἔργα, τὰ νεότερα, τὰ πιο ἀξιόλογα καί κυρίως αὐτὰ ποὺ μᾶς ἦταν προσιτὰ στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Σπουδαστηρίου Ἱστορίας Νεωτέρων Χρόνων τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων. Ἀπὸ αὐτὰ γραμμένα σὲ εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες εἶναι τὰ ἐξῆς: 1) Ivan Dujević, Avvisi di Ragusa. Documenti sull' Impero Turco nel sec. XVII e sulla Guerra di Candia, Orientalia Christiana Analecta 101, Roma 1935. Πρόκειται γιὰ δημοσίευση ἐγγράφων ἀπὸ τὸ γνωστὸ Βούλγαρο κα-

Μέσα στὸν ὄγκο τῶν ντοκουμέντων τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τοῦ Dubronnik σώζονται καὶ ἐλάχιστα ἑλληνικά ἔγγραφα (αὐτὰ ποὺ δημοσιεύονται παρακάτω), ποὺ εἶχαμε τὴν τύχη νὰ τὰ ἐπισημάνουμε σὲ παλαιότερη ἐπίσκεψή μας ἐκεῖ χάρις στῆ βοήθεια τοῦ ἀρχαιοφύλακα κ. Zdravko Šundrica. Τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ἀπόκεινται στὴ σειρὰ *Acta Turcarum, Sezione E, fasc. IV, No 29, Miscellania sec. XVIII* μὲ τὴν ἔνδειξη *Documenta greca*. Ἐπειδὴ μάλιστα, ὅπως φαίνεται, κατὰ τὴν ταξινόμηση τοῦ Ἀρχείου οἱ ὑπάλληλοι του δὲν μποροῦσαν νὰ διαβάσουν τὸ περιεχόμενό τους, τὰ περιέγραψαν στὸν χειρόγραφο κατάλογο τοῦ Ἀρχείου ὡς *Lettere diverse greche con caratteri greci*¹. Συγκεκριμένα, πρόκειται γιὰ πέντε συνολικά ἔγγραφα

θηγητὴ μὲ ἐκτενὴ εἰσαγωγή στὰ ἰταλικά. 2) B a r i š a K r e k i ć, Dubronnik (Raguse) et le Levant au Moyen Age, Paris - La Haye, Mouton et Co., 1961. Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου ἀναφέρεται στὶς πολιτικὲς καὶ οἰκονομικὲς σχέσεις, καθὼς καὶ στὴν κίνηση τῶν προσώπων (Ἑλλήνων, Λεβαντίνων καὶ Ραγουζαίων) στὴν Ἀνατολὴ ὡς τὸ 1460, ἐνῶ στὸ δεῦτερο μέρος δημοσιεύονται «Régestes» ἐγγράφων τοῦ Ἀρχείου τῆς Ραγούζας ποὺ ἀναφέρονται στὴν Ἀνατολή. 3) M a u r i c e A y m a r d, Venise, Raguse et le commerce du blé pendant la seconde moitié du XVIe siècle, Paris 1966 (ἔρευνα δημοσιευμένη στὴ σειρὰ τῆς École Pratique des Hautes Études τοῦ Παρισιοῦ). 4) H a r r i e t B j e l o v u ċ i ć, The Ragusan Republic victim of Napoleon and its own conservatism, Leiden, E.J. Brill, 1970 (τὸ ἔργο ἀναφέρεται στὴν τελευταία περίοδο τῆς ζωῆς τῆς Δημοκρατίας τῆς Ραγούζας καὶ στὴν κατάλυσή της ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα). 5) B a r i š a K r e k i ć, Dubronnik in the 14th and 15th Centuries: A City between East and West, University of Oklahoma Press, Oklahoma U.S.A. 1972 (τὸ σύντομο αὐτὸ βιβλίο, μὲ παράθεση στὸ τέλος μιᾶς συνοπτικῆς βιβλιογραφίας, ἀπευθύνεται στὸ εὐρὺ δυτικὸ κοινό). Πολλὰ ἔργα, ὅπως εἶναι φυσικό, ἔχουν δημοσιευθῆ στὰ σερβοκροατικὰ καὶ ἀρκετὰ ἀπὸ αὐτὰ περιλαμβάνουν σειρὲς ὀλόκληρες ἐγγράφων. Μνημονεύουμε ἐδῶ μερικά: 1) J o r j o T a d i ć, Pisma i urputva Dubronačke Republike (=Ἐπιστολὲς καὶ ἐκθέσεις τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ντουμπρόβνικ), Srpska Kraljevska Akademija, Beograd 1935 (στὸ ἔργο αὐτὸ περιλαμβάνονται πρῶτα σύντομες βιογραφίαι τῶν καγκελαρίων τῆς Ραγούζας κατὰ τὰ ἔτη 1359-1380 καὶ κατόπιν ἀκολουθεῖ ἡ δημοσίευση ἐγγράφων λατινικῶν καὶ ἰταλικῶν). 2) J o v a n R a d o n i ć, Dubronačka Akta i Povelje (Acta et Diplomata Ragusina), τόμοι Α¹⁻², Β¹⁻², Γ¹⁻², Δ¹⁻², Beograd 1934-1942 (ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 743-1702). 3) S e r g i j e D i m i t r i e v i ć, Dubronački karavani u Južnoj Srbiji u XVII veku (=Τὰ караβάνια τοῦ Ντουμπρόβνικ στὴ Νότια Σερβία κατὰ τὸν 17ον αἰώνα), Naučno Delo, Izdavačka Ustanova Srpske Akademije Nauka, Beograd 1958 (ἐνδιαφέρον ἔργο μὲ ἐκτενὴ περίληψη στὰ γαλλικά στὶς σ. 185-190). 4) R a d o v a n S a m a r d ž i ć, Borba Dubronnika za opstanak posle velikog zemljotresa 1667 god. Arhivska gradja, 1667-1670 (=Ἐπίσυνας τοῦ Ντουμπρόβνικ γιὰ τὴν ὑπαρξὴ μετὰ τὸ μεγάλο σεισμὸ τοῦ 1667. Ἀρχεῖο ἀρχειοφύλακα, 1667-1670), Izdavačka Ustanova Naučno Delo, Beograd 1960 (μὲ γαλλικὴ περίληψη τῶν δημοσιευομένων ἐγγράφων). 5) M i h a i l o D i n i ć, Iz Dubronačkog Arhiva (=Ἀπὸ τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Ντουμπρόβνικ), Naučno Delo, Izdavačka Ustanova Srpske Akademije Nauka, τ. 1-3, Beograd 1957-1967 (δημοσίευση ἐγγράφων 14ου-15ου αἰ.), 6) M i l a n Ž. Ž i v a n o v i ć, Dubronnik u borbi za ujedinjenje, 1908-1918 (=Τὸ Ντουμπρόβνικ στὸν ἀγώνα γιὰ τὴν ἔνωση, 1908-1918), Izdanje Istorijskog Instituta u Beogradu, Beograd 1962 (μὲ γαλλικὴ περίληψη στὶς σ. 295-331).

1. Βλ. καὶ σχετικὴ μνεία στοῦ F r i e d r i c h G i e s e, Die osmanisch-türkischen Ur-

τῶν ἐτῶν 1770, 1780 καὶ 1801. Τὸ πρῶτο ἀπὸ αὐτὰ (τοῦ 1770), ποὺ συνοδεύεται καὶ ἀπὸ ἰταλική μετάφραση, εἶναι μιὰ ἀναφορὰ διαμαρτυρίας πρὸς τὸν ρέκτορα τῆς Ραγούζας ὁκτῶ Ἑλλήνων ἐμπόρων, ποὺ κρατοῦνταν στίς ἐκεῖ φυλακές, ἐνῶ τὸ δεύτερο (τοῦ 1780) εἶναι συμφωνητικὸ ναυλώσεως ἐνὸς ἐμπορικοῦ πλοίου τῆς Ραγούζας ἀπὸ Ἑλληνες ἐμπόρους. Τὰ ὑπόλοιπα τρία ἔγγραφα (τοῦ ἔτους 1801) εἶναι ἀναφορὲς τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Πύλης στὴν Τεργέστη, οἱ ὁποῖες ὑποβάλλονται στὸν διοικητὴ μοίρας τουρκικοῦ στόλου, ποὺ ἔτυχε νὰ βρισκεται τότε στὰ λιμάνια τῆς Δημοκρατίας τῆς Ραγούζας.

Ἄλλα τὰ παραπάνω ἔγγραφα εἶναι, γενικά, κακογραμμένα καὶ ἀνορθόγραφα (βλ. εἰκ. 1-3), γι' αὐτὸ καί, δημοσιεύοντάς τα, ἀποκαθιστοῦμε τὴν ὀρθογραφία καὶ τὴ στίξη τους, κρίνοντας ὅτι ἐκεῖνο ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως εἶναι τὸ περιεχόμενο καὶ ὄχι ἡ μορφή τους. Ἐπίσης, γιὰ νὰ γίνῃ εὐχερέστερη ἡ κατανόηση τῶν κειμένων, προσθέτομε καὶ μερικὲς ἐρμηνευτικὲς ἢ ἐπεξηγηματικὲς σημειώσεις.

I

ΑΝΑΦΟΡΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΡΕΚΤΟΡΑ ΤΗΣ ΡΑΓΟΥΖΑΣ

Φυλακὲς Ραγούζας, 21 Ἰουλίου 1770, πρωτότυπο

- σ. 1 Ὑψηλότατε καὶ Ἐκλαμπρότατε Κύριε Κῦρ Προέγκριπε τοῦ Ἀραουζίου, Σὲ προσκνοῦμεν ἐμεῖς οἱ δοῦλοι Σου, οἱ πραγματεντάδες Ρωμαῖοι, ὁποῦ ἐνδρισκόμεστε ὀνομάτοι¹ φυλακωμένοι καὶ στενοχωρημένοι ἀπὸ τὴ ζέστα καὶ βρώμα, καὶ κινδυνεύομε νὰ ἀπεθάνωμε, νὰ χάσωμε τὴν ζωὴν μας δίχως νὰ ἔχωμε φθαίσιμο ὀλότελα, ὡς καθὼς τὸ μαρτυροῦν οἱ καπετὰν Ἀντώνιος Κοτζέλι, Ἀραουζαῖος, ὁποῦ μᾶς ἤφερε ἀπὸ τὴν Ἄρτα, πὼς εἴμεστε πραγματεντάδες καὶ ὡς καθὼς φανερώνει ἡ πόλιτζα ντὲ κάρικον² καὶ ὡς καθὼς φανερώνει τὸ μανιφέστο³, ὁποῦ ἠφέραμε ἀπὸ τὴν Ἄρτα, καὶ μέσα εἰς τὸ μανιφέστο εἶναι καὶ πέντε μάρτυρες, λέγω ὅ, πὼς τὸ πράγμα⁴ αὐτὸ εἶναι μερικὸ δικό μας καὶ μερικὸ ἄλλωνῶν πραγματεντάδων ἀπὸ τὰ Γιάννενα καὶ ἀπὸ τὴν Ἄρτα. Ὅπου καὶ ἂν μᾶς ἐξέταξες, μᾶς ἠβρηκες ἀληθινὸς διὰ καλοὺς ἀνθρώπους καὶ εἴμεστε ραγιαδες τοῦ Βασιλέως μας Πολυχρονημένου τῆς Πόρτας Ὀττομά-

kunden im Archive des Rektorenpalastes in Dubrovnik (Ragusa), «Festschrift für Georg Jacob zum Siebzigsten Geburtstag», Leipzig 1932, σ. 56.

1. Ὀνομάτοι ἢ νομάτοι = ἄνθρωποι, πρόσωπα.
2. Πόλιτζα ντὲ κάρικον = φορτωτικὴ (ἰταλ. polizza di carico).
3. Μανιφέστο = τὸ δηλωτικὸ ἔγγραφο (ἰταλ. manifesto).
4. Δηλ. τὸ ἐμπόρευμα.

να¹. Τώρα λοιπὸν ὅπου ἐβεβαιώθηκες ἀπὸ τὸν καπετάνιον καὶ ἀπὸ τὴν πόλι-
τζα ντὲ κάρικον καὶ ἀπὸ τὸ μανιφέστο καὶ ἀπὸ τὸ νολίτζιο², ὅπου τὸ ἔχει κά-
μει ὁ κόνσου[λος] | τῆς Ἑψηλότη Σου καί, τὸ περισσότερον, ὅπου ἐστείλαμε σ. 2
ἐχθρὸς τὸν σύντροφόν μας εἰς τὸν πασιά, διὰ τὰ ἰδῆ πὸς εἴμεστε ραγιαδες τοῦ
Πολυχρονεμένου Βασιλέως τῆς Πόρτας Ὀττομάνας· καὶ ἀπὸ τὸν πασιά, ἤ-
γουν ἀπὸ τὸ Σκούταρι³, ἔχει τὰ πάγη ὁ ἄνθρωπος, ὁ σύντροφός μας, εἰς τὰ Ἰω-
άννενα τὰ μᾶς φέρη καὶ ἄλλες ἀπόδειξεις, ἤγουν ἀπὸ τὸν κατῆ⁴ καὶ ἀπὸ τὸν μου-
σελίμη⁵, πὸς εἴμεστε καλοὶ ἄνθρωποι. "Ὡστε ἡ Ἑψηλότη Σου γνωρίζεις πὸς
εἴμεστε καλοὶ ἄνθρωποι, διατὶ τὰ εἴμεστε φυλακωμένοι ἄδικα; Τώρα παρα-
καλοῦμεν τὴν Ἑψηλότη Σου μὲ ὄλην τὴν Τζεντελίσσιμα Ρεπούμπλικα τὰ μᾶς
ἐβγάλης ἀπὸ τῆ φυλακῆ, τὰ μᾶς βάλης εἰς ἄλλον τόπον, ὅπου τὰ ἔχωμε ἀέρα,
τὰ ἰδοῦμε τὸν οὐρανόν, καὶ βάλε μας εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἤμεσταν, μόνον ἀπὸ τῆ
φυλακῆ τὰ μᾶς ἐβγάλης διὰ τοὺς οἰκτιρομὸς τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἔχομε καὶ δύο παι-
διὰ ἄρρωστα—ὁ ἓνας εἶναι τοῦ θανάτου—καὶ ἀπὸ ὀλίγο ὀλίγο χανόμεστε ὅλοι.

Ταῦτα καὶ οἱ χρόνοι Τῆς εἶψαν πολλοὶ καὶ εὐτυχεῖς.

Εἰς 1770, 21 Ἰουλίου, φυλακῆ

δοῦλος τῆς Ἑψηλότη Σου Νικολὸς Κώστας Τριανταφύλλης
δοῦλος τὴν Ἑψηλότη Σου Κώστας Γιώργη Γάτζιος προσκυνῶ
δοῦλος τὴν Ἑψηλότη Σου Κώστας Γιάννης Πρακατζῆς προσκυνῶ
δοῦλος τὴν Ἑψηλότη Σου Χριστόδουλος Νίκος Παπαγιώργη προσκυνῶ
δοῦλος τῆς Ἑψηλότης Σου Ρίζο Δημήτρη Καραγιάννη προσκυνῶ σ. 3
δοῦλος τῆς Ἑψηλότη Σου Χριστόδουλο Κώστα Μάργαρη μὴν ἠξεύρου-
τας τὰ γράφη ἔγραφα ἐγὼ ὁ Νικολὸς Κώστας Τριανταφύλλης
δοῦλος τῆς Ἑψηλότη Σου Κώστας Χρήστου προσκυνῶ
δοῦλος τῆς Ἑψηλότη Σου Γιώργη Δημοπαράνη καὶ ἔγραφα ἐγὼ ὁ Χριστό-
δουλος Νίκος Παπαγιώργης ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνωθεν εἶναι σὲ κίντωνον θανάτου.

ITALICA METAFRASE THE PARAPANŌ ANAPHORAS

Ill(ustrissi)mo, et Eccel(lentissi)mo Sig(no)re Sig(nore) Principe di σ. 1
Ragusa,

*La inchiniamo noi servitori mercanti Greci, che ci troviamo N.N.⁶ in pri-
gione, e vessati dal caldo, e puzore, e siamo in pericolo di perdere la vita, e*

1. Τῆς Ἑψηλῆς Πύλης.

2. Νολίτζιο = ὁ ναῦλος καὶ ἡ ναύλωσις (βενετ. nolizo).

3. Σκούταρι· ἡ πόλις Σκόδρα τῆς Β. Ἀλβανίας.

4. Κατῆς = δικαστῆς (τουρκ. kadi).

5. Μουσελίμης = κατώτερος διοικητικὸς ὑπάλληλος τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀντίστοιχος πρὸς τὸν ἑπαρχο ἢ δήμαρχο (τουρκ. muselim).

6. N.N. = non nominati.

*morire, senza aver peccato in veruna cosa, come lo testimifica Cap(itano) Antonio Cozegli Raguseo, il quale ci ha condotto d'Arta, come siamo mercanti, e come lo dimostra la poliza di carrico et il manifesto, che abbiamo portato d'Arta, nel quale si trovano cinque testimonij, come le mercanzie alcune sono nostre et alcune d'altri mercanti di Jagnina e d'Arta, et esaminandoci ci troverete veridici, buona gente, e sudditi del Gran Sig(no)re al quale Dio conceda molt'anni, e della Porta Ottomana; Ora essendo certificato e dal Cap(ita)no, e dalla poliza di carrico, dal manifesto, e dal noleggio fatto dal Console dell' Eccellenze V(ost)re, e di più che ieri abbiamo spedito il n(ost)ro compagno dal Passà che veda esser noi sudditi del Gran Sig(no)re, e della Porta Ottomana, e dal Passà di Scutari deve andare il n(ost)ro compagno in Jagnina per portarci altre certezze et attestate dal Cadij, e dal Muselim che siamo | gente buona; Tal che σ. 2
l'Eccel(len)ze V(ost)re conoscono che siamo gente buona, per qual motivo dobbiamo esser incarcerati a torto? Ora preghiamo l'Eccel(len)ze V(ost)re d'aver pietà, e misericordia di noi di lassarci dalla prigione, e di metterci in qualche altro luogo dove potiamo veder l'aria et il cielo e si scongiuriamo le viscere di Dio di metterci nel luogo di prima con cavarci dalla prigione, e molto più avendo duo figlioli amalati, et uno quasi a morte, et a poco, a poco ci perderemo tutti.*

Tanto preghiamo et Iddio Le conceda longa e prospera vita

1770 a di 21 Luglio dalla prigione

Umilliss(imi) Servi(tori) dell' Eccel(len)ze V(ost)re

Niccolò Costa, Triandafilo

Kosta di Giorgio

Kosta di Giovanni

Kristodulo Niko di Papa Giorgi

Riso di Demetrio Karajanni

Cristodulo Costamargari¹

Georgio Dimoparani

2

ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ ΝΑΥΛΩΣΕΩΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΠΛΟΙΟΥ
ΤΗΣ ΡΑΓΟΥΖΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΜΠΟΡΟΥΣ²

Βερούτι (Βηρυτός), 10 Ὀκτωβρίου 1780, πρωτότυπο

Μὲ τὸ παρὸν φανερόνομε ἐμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ὅτι ἐσυμφωνήσαμεν μὲ τὸν καπετὰν Χριστόφορο Ἀπερνατίτζι Ραουζαῖον καὶ ἐναυλώσα-

1. Στὴ μετάφραση παραλείπεται τὸ ὄνομα τοῦ Κώστα Χρήστου ποὺ στὸ πρωτότυπο εἶναι προτελευταῖο στὴ σειρά τῶν ὑπογραφῶν.

2. Πρβλ. καὶ ἄλλα κείμενα ναυλοσυμφῶνων στὸ Παράρτημα (σ. 135-158) τῆς διδα-

μεν τὸ καράβι του σαΐτια¹ μνηϊάτικα διὰ μῆνες δέκα καὶ σοπρασταλία² ἄλλους μῆνες δύο, τὸν καθέκαστον μῆνα πρὸς ἀσιλάνια³ τριακόσια ἐνενήντα, δίδοντάς του τὸ ἐρχόμενον ἄγιον Πά[σ]χ[α] εἰς Θεσσαλονίκην τὰ τρία μνηϊάτικα, τὰ δὲ ῥέστα ἐφτά, ἂν κάμη χρεία καὶ οἱ δύο σοπρασταλία, νὰ ξεπλερώνεται εἰς τὸ τέλος, φινίροντας⁴ οἱ ἄνω διορίεις: Ὁ ὁποῖος μᾶς δίδει ἀπὸ τὸ καράβι στίβα⁵, κουβεδούρα⁶, κουβέрта⁷, κάμερα⁸ ἀπάνω καὶ κάτω, κάσσερο⁹ καὶ βάρκα μνήσκει¹⁰ διὰ αὐτὸν μόνον εἰς τὴν στίβα ἢ μπουκαπόρτα¹¹, διὰ νὰ βάλῃ τὲς γούμενες¹², ἰντισπέντζα¹³ του καὶ εἰς τὴν κάτω κάμερα νὰ βάζῃ ὁ αὐτὸς καπετάνιος μόνον δύο βότζια¹⁴ κρᾶσι. Τὸ αὐτὸ μπαστιμέντο¹⁵ ἔχει νὰ μισεύσῃ¹⁶ τὴν σήμερον ἀπὸ ἐδῶ διὰ Λαμιέττη¹⁷ διὰ ἐδικὸν του κόντο¹⁸ καὶ ἀπὸ Λαμιέττη νὰ γροῖξῃ τὰ ἴσια διὰ ἐδῶ καὶ ἀρριβάροντας¹⁹ ἐδῶ τὴν δεύτηρη ἡμέραν νὰ μετριοῦνται τὰ μνηϊάτικα ἀπάνω μας: Ὁ ὁποῖος εἶναι ὁμόλογος²⁰ νὰ ταξιδεύῃ εἰς αὐτοὺς τοὺς μῆνες δέκα, ἂν κάμουν χρεία καὶ οἱ ἄλλοι δύο σοπρασταλία, ὅπου ἤθελαν τὸν προστάζει οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι, μὴν ἔχοντας ἄδεια ὁ ἄνωθεν καπετάνιος νὰ παίρῃ καμιανῆς λογῆς ναῦλον διὰ λογαριασμὸν του, παρὰ ὅ,τι ἔμπη

κτορικής διατριβῆς τοῦ Δ η μ η τ ρ ί ο υ Χ. Γ κ ό φ α, Ἡ φόρτωσις ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ἱστορικά. Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἐθμικοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου τῆς Μεσογείου, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ, Ἀθῆναι 1965.

1. Σαΐτια ἢ σαῖτ(τ)α = εἶδος μικροῦ ἱστιοφόρου πλοίου (βενετ. saica).
2. Σοπρασταλία = παράτασις ἰσχύος συμφωνητικοῦ ναυλώσεως, δικαιολογημένη καθυστέρηση, ὑπερημερία (βενετ. soprastallia).
3. Ἀσιλάνι ἢ ἀσιλάνι (ἀπὸ τὸ τουρκ. arslan ἢ aslan = λιοντάρι) = ἀσημένιο πολωνικὸ νόμισμα ποῦ κυκλοφοροῦσε στὴν Τουρκία κυρίως ὡς τὸ τέλος τοῦ 16ου αἰ. Ἡ ὄνομασία του προερχόταν ἀπὸ τὸ λιοντάρι ποῦ ἦταν χαραγμένο πάνω σ' αὐτό.
4. Φινίροντας = τελειώνοντας, λήγοντας (ἀπὸ τὸ ἰταλ. ρ. finire).
5. Στίβα (ἰταλ. stiva) = τὸ ἄμπάρι τοῦ πλοίου.
6. Κουβεδούρα = τὸ σκεπασμένο τμήμα τοῦ καταστρώματος (ἰταλ. copertura).
7. Κουβέрта = κατάστρωμα (βενετ. coverta).
8. Κάμερα = καμπίνα, θάλαμος (ἰταλ. camera).
9. Κάσσερο (ἰταλ. cassero) = στεγασμένος χώρος πάνω στὸ κατάστρωμα, ὅπου τοποθετεῖται πολλὰς φορὲς τὸ τιμόνι τοῦ πλοίου.
10. Μνήσκω (ἰδιωμ.) = μένω.
11. Μπουκαπόρτα (βενετ. bocaporta) = θυρίδα. Ἐπίσης, στὰ ἐμπορικὰ ἰδίως πλοία, τὸ τετράγωνο ἄνοιγμα τοῦ καταστρώματος πρὸς τὸ κύτος τοῦ σκάφους.
12. Γούμενα = χοντρὸ καραβόσχοινο (ἰταλ. gomena).
13. Ἰντισπέντζα = στή διάθεσις (ἰταλ. indispenza).
14. Βότζια (βενετ. bozza) = φιάλη, ἀλλὰ καὶ μέτρο ὑγρῶν βάρους 8 λιτρῶν.
15. Μπαστιμέντο = πλοῖο (ἰταλ. bastimento).
16. Μισεύω = ἀναχωρῶ.
17. Λαμιέττη: λιμάνι τῆς Αἰγύπτου.
18. Κόντο = λογαριασμὸς (ἰταλ. conto).
19. Ἀρριβάρω = φθάνω (ἰταλ. arrivare).
20. Ὁμόλογος (διάβ. ὁμόλογος) = ὑποχρεωμένος ἀπὸ τὴ συμφωνία.

1750
 1755
 1760
 1765
 1770
 1775
 1780
 1785
 1790
 1795
 1800
 1805
 1810
 1815
 1820
 1825
 1830
 1835
 1840
 1845
 1850
 1855
 1860
 1865
 1870
 1875
 1880
 1885
 1890
 1895
 1900
 1905
 1910
 1915
 1920
 1925
 1930
 1935
 1940
 1945
 1950
 1955
 1960
 1965
 1970
 1975
 1980
 1985
 1990
 1995
 2000
 2005
 2010
 2015
 2020
 2025
 2030
 2035
 2040
 2045
 2050
 2055
 2060
 2065
 2070
 2075
 2080
 2085
 2090
 2095
 2100
 2105
 2110
 2115
 2120
 2125
 2130
 2135
 2140
 2145
 2150
 2155
 2160
 2165
 2170
 2175
 2180
 2185
 2190
 2195
 2200
 2205
 2210
 2215
 2220
 2225
 2230
 2235
 2240
 2245
 2250
 2255
 2260
 2265
 2270
 2275
 2280
 2285
 2290
 2295
 2300
 2305
 2310
 2315
 2320
 2325
 2330
 2335
 2340
 2345
 2350
 2355
 2360
 2365
 2370
 2375
 2380
 2385
 2390
 2395
 2400
 2405
 2410
 2415
 2420
 2425
 2430
 2435
 2440
 2445
 2450
 2455
 2460
 2465
 2470
 2475
 2480
 2485
 2490
 2495
 2500
 2505
 2510
 2515
 2520
 2525
 2530
 2535
 2540
 2545
 2550
 2555
 2560
 2565
 2570
 2575
 2580
 2585
 2590
 2595
 2600
 2605
 2610
 2615
 2620
 2625
 2630
 2635
 2640
 2645
 2650
 2655
 2660
 2665
 2670
 2675
 2680
 2685
 2690
 2695
 2700
 2705
 2710
 2715
 2720
 2725
 2730
 2735
 2740
 2745
 2750
 2755
 2760
 2765
 2770
 2775
 2780
 2785
 2790
 2795
 2800
 2805
 2810
 2815
 2820
 2825
 2830
 2835
 2840
 2845
 2850
 2855
 2860
 2865
 2870
 2875
 2880
 2885
 2890
 2895
 2900
 2905
 2910
 2915
 2920
 2925
 2930
 2935
 2940
 2945
 2950
 2955
 2960
 2965
 2970
 2975
 2980
 2985
 2990
 2995
 3000

Εἰκ. 2. Τὸ κάτω μέρος τοῦ ἔγγραφου ἀριθμ. 2

εἰς τὸ αὐτὸ καράβι νὰ εἶναι διὰ λογαριασμὸν τῶν ἄνωθεν. Ὁ ὁποῖος ὡς ἄνωθεν ὑπόσχεται ὅτι πηγαίνοντας εἰς Δαμιέττη καὶ ἐβγάζοντας τὸ κάργον¹ του νὰ μισεύσῃ τὰ ἴσια διὰ Βερούτι, εἰ δὲ καὶ κοιτάξῃ κανέναν ἄλλον ναῦλον, νὰ εἶναι ὁμολήγος νὰ μᾶς δίδῃ γρόσια πεντακόσια, τὸ ἴδιον καὶ ἐμεῖς ὑποσχόμεθα ὅτι, ἂν δὲν τὸν ἀκαρτερήσωμεν² καὶ γυρεύσωμεν νὰ τὸν ἀφήσωμεν, νὰ τοῦ δίδωμεν γρόσια πεντακόσια. Καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν εὐρίσκειται ἐδῶ κονσουλάτο³ ἐγράψαμεν τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένο μὲ τῶν ἰδίω[ν] χειρῶν μας καὶ ἐπήραμεν ἐμεῖς ἓνα καὶ ἓνα ὁ ἄνωθεν καπετάνιος, ἕως νὰ πηγαίνωμεν εἰς πόρτο⁴, ὅπου νὰ εὐρίσκειται κονσουλάτο, καὶ ἐκεῖ νὰ γράψωμεν κοντράτο⁵.

1780, Ὁκτωμβρίου 10, Βερούτι.

Ἐποστολῆς Σπαχῆς καὶ συνδροφία βεβαιῶ
 X'' Κωστα[ν]τῆς Χριστοδούλου βεβαιῶν
 X'' Κωστα[ν]τῆς Πάσκου βεβαιῶν
 X'' Ἰωάννης Νικολάου βεβαιῶν
 X'' Διαμαντῆς Θωμᾶ βεβαιῶ
 X'' Πολύζος Στέργιος βεβαιῶ

Στὸ περιθώριον τοῦ ἐγγράφου σημειώνεται ἀπὸ ἄλλο χεῖρι ἢ φράση ἥρηται τοῦ ...τιδὶ⁶ τοῦ καπιτὰν Χριστόφορου Δεκεμβρίου 8 εἰς Βερούτι.

3

ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΠΥΛΗΣ ΣΤΗΝ ΤΕΡΓΕΣΤΗ
 ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΟΥΡΚΟ ΝΑΥΑΡΧΟ ΜΕΧΜΕΤ ΜΠΕΗ

Τεργέστη, 4/16 Μαΐου 1801, πρωτότυπο

Ἐξοχώτατε Αὐθέντα Μεεμὲτ Μπέη Σερασκέρη

Ἐχάρηκα πολλὰ μανθάνοντας τὸν καλὸν ἐρχομὸν τῆς Ἐξοχότη σας εἰς τὸ Ραγούζι, σᾶς πέμπω⁷ ὅμως τὲς ἀντιγραφὰς τῶν δυῶν μου ταπεινῶν γραμμάτων, ὅπου σᾶς ἔπεσα εἰς τοὺς Κορφοῦς. Ὡς ἔλπιζα εἰς τὸν Παντοδύναμον Θεὸν νὰ ἀξιωθῶ νὰ σᾶς ἀπολάψω καὶ ἐδῶ μὲ ὑγείαν, ὡς ἐπιθυμῶ, δὲν ἔλειπα εὐθὺς νὰ γράψω τοῦ ἐκλαμπροτάτου Δραγομάνου ὡς ἐπιφορτισμένου τέτοιαν χαροποιὰν εἶδησιν. Ἐξοχώτατε, εἰς τὸ Τριέστε ἔχετε ἓναν σκλάβον, ὅπου ζῆτᾶ τὰς προσταγὰς[ς] σας⁸, λοιπὸν, αὐθέντα μου, εἰς ὅ,τι μὲ γνωρίζετε ἄξιον,

1. Κάργο = φορτίο (βενετ. cargo).
2. Ἀκαρτερῶ καὶ καρτερῶ = περιμένω.
3. Κονσουλάτο = προξενεῖο (ἰταλ. consolato).
4. Πόρτο = λιμάνι (ἰταλ. porto).
5. Κοντράτο = συμβόλαιον (ἰταλ. contratto).
6. Μιὰ λέξη δυσανάγνωστη.
7. Στὸ ἔγγρ. πέβο.
8. Στὸ ἔγγρ. προσταγᾶσας.

δοκιμάσατε τὸν ζῆλον μου καὶ τὴν πίστη ἐνὸς ὁποῦ φιλώντα[ς] σας¹ ταπεινῶς
τὰ χέρια κράζεται ἐπὶ ζωῆς του

τῆς Ἐξοχότη σας
ταπεινός, ἐδλαβῆς καὶ ὑπερετικὸς δοῦλος
Ἄντζουλος Κατζάντες
ὀθωμανικὸς βεκίλης

Τριέστε 4/16 Μαΐου 1801
χριστιανικὸ ἔτος

Στῆ δευτέρῃ σελίδᾳ ἀναγράφεται τὸ ὄνομα καὶ ἡ διεύθυνση τοῦ παρα-
λήπτη: *A Sua Eccellenza Meemet Bey Serraschiere Comand(an)te l'Imperiale
Ottomana Squadra attualm(en)te ne' Porti della Sereniss(i)ma Repubblica di
Ragusì.*

4

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

Τεργέστη, 22 Ἀπριλίου/4 Μαΐου 1801, ἀντίγραφο ἰδιόχειρο τοῦ συντάκτη τοῦ πρωτοτύπου
Ἀντιγραφή δευτέρα

σ. 1

Ἐξοχώτατε Αὐθέντα Μεεμὲτ Μπέη Σερασκέρη

Θέλοντας οἱ δύο Τοῦρκοι, ὁποῦ ἠῤῥισκόντανε εἰς τὸν Ἀγκόνα σολδάτοι²
εἰς τὸ μπαταλιόν³ τοῦ Ἐρτέλ, νὰ φύγουν διὰ νὰ ἀπεράσουν εἰς τὴν Ἐπικρά-
τειαν τοῦ Πολυχρονεμένου Σεμνοτάτου μας Σουλτάνου, οἱ στρατιῶτες οἱ Νέ-
μιτσοι⁴ ἐτράβηξαν καταπάνου τους⁵ καὶ ἐθανάτωσαν τὸν ἕναν, καὶ τὸν ἄλλον
τὸν ἐπιάσαν καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς τὰ σίδερα. Ἐγὼ, Ἐξοχώτατε, καθὼς μὲ τὸ τα-
πεινὸ μου γράμμα 6/18 Δεκεμβρίου, ὁποῦ σᾶς ἔπεψα μὲ τὸν Γιολδάση Ἀχμέτ
ἀπὸ Ἀνδριανέ⁶, τὸν ὁποῖον ἤθελαν ὁμοίως νὰ κάμουν σολδάτο καὶ τὸν ἐπῆρα
εἰς τὸ σπίτι μου καὶ ἔλαβα βάσανα πολλὰ ἕως νὰ τὸν γλυτώσω⁷ καὶ βάλω εἰς
τὸ καράβι τοῦ Κρητικοῦ Ραῖζη Ἀγγῆ Ὁσεῖν, σᾶς ἔγραφα πῶς ἐπάσχισα κά-
θε τρόπον νὰν τοὺς φυλάξω μὰ, ἔσοντας καὶ ὁ Ἐλτζής⁸ μας ἀπὸ τὴν Βιέννα ἐ-
κράχτη εἰς Πόλιν, ἐκεῖ δὲν ἠῤῥίσκεται παρὰ ὁ Ἄρχων Δραγομάνος, ὁ ὁποῖος
δὲν ἐπιμελεῖται εἰς πολλὰς καὶ ἀναγκαῖες ὑποθέσεις ὁποῦ τοῦ γράφω. Τὰ φερ-
μάνια, ὁποῦ τὸ Μεγαλεῖο τοῦ Δοβλετιοῦ ἔπεψε διὰ ἐμὲ κάνοντάς με Κόνσολα,

1. Στὸ ἔγγρ. φιλώντασας.

2. Σολδάτος = στρατιώτης (ἰταλ. soldato).

3. Μπαταλιόνι = τάγμα (ἰταλ. battaglia).

4. Νέμιτσοι = Γερμανοὶ (σλαβικὴ ὀνομασία, π.χ. στὰ σερβοκρατ. Nemci). Στὸ ἔγγρ.
Μεμίτσει, πιθανὸν ἀπὸ παραδρομὴ ἀντὶ γιὰ Νεμίτσει.

5. Δηλ. πυροβόλησαν ἐναντίον τους.

6. Δηλ. ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολη (τουρκ. Edirne).

7. Στὸ ἔγγρ. γλιτόσο.

8. Ἐλτζής = πρεσβευτὴς (τουρκ. elci).

ηύρισκονται εις τὴν Βιέννα καὶ μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ νέου Ἐλτζῆ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν πὼς θέλει δοθοῦν τοῦ Ἱμπεράτορα¹ καὶ θέλει γνωριστῶ μὲ θεμέλιον εἰς τὴν Ἐπικράτειάν του, μὰ ὥστόσον τὰ κριτήρια² ἐδῶ δὲν μὲ προσέχουν εἰς τρόπον ὅπου νὰ ἤμπορῶ μὲ δύναμιν νὰ ζητῶ τὰ δίκαια τῶν Τούρκων καὶ ραγιαδῶν³ ὅπου καθ' ἑκάστην⁴ ἡμέραν ἀδικεῦνται εἰς τοῦτα τὰ μέρη, καὶ μάλιστα εἰς τούτην τὴν χώραν ὅπου ἔχει τόσον συνάλλαγμα⁵ πραγμάτειας ἢ Τουρκία. Ὡστόσον, μανθάνοντας τέτοιαν πικρὴν περίστασιν, ἔγραφα δυνατὰ καὶ ἄφοβα εἰς τὴν Βιένναν, καὶ εἰς Βενετιάν ἀκόμη |καὶ ἐπέτυχα νὰ λάβω τὸν ἄλλον Γιοιλάση Μουσταφὰ ἀπὸ Σαλονίκη, τὸν ὁποῖον μοῦ τὸν ἔπεφαν ἐδῶ καὶ τὸν ἐνδύσαμεν τούρκικα καὶ τὸν ἔχω μαζί μου ἕως νὰ εὐρῶ ἀσφαλῆς ἀπάντημα νὰ τὸν πέψω εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἐνδοξότη σας, μάλιστα ὅπου αὐτὸς εἶναι ἐπιτήδειος τοπιτζής⁶. Εὐθὺς ὅπου μάθω τὸ ποῦ ηὔρισκονται καὶ οἱ ἄλλοι, ἐγὼ βέβαια ὀλοφύχως θέλει ἐνεργήσω διὰ τὴν ἐλεφτερίαν τους, ἔσσοντας μεγαλότατη ἀτιμία νὰ ηὔρισκονται Μουσουλμάνοι ἐνδυνήμενοι εἰς τὰ φράγκικα καὶ στρατιωτὰ δυναστικῶς εἰς Χριστιανικὸν Βασίλειον. Μά, Αἰθέντα μου, περικαλῶ νὰ μὲ ἐνδυναμώσετε μὲ ἕνα σας προσκνηνέμο φερμάνι περὶ τούτου, διὰ νὰ ἤμπορέσω μὲ θεμέλιον νὰ ἐνεργήσω εἰς παρόμοιες ἀναγκαῖες περίστασες ὅπου συχνὰ συμβαίνουν.

Ὁ θάνατος τοῦ Ἱμπεράτορος τῆς Ρουσίας καὶ ἡ ἐκλογὴ πρὸς τὸν υἱὸν του Ἀλέξανδρο⁷ εἶναι ἀσφαλῆς. Ἀπὸ τὸν Ἀγκόνα ἔφυγαν ἕξι ταρτανόνια⁸ εἰς δύο βολές⁹, φορτωμένα μαπαροῦτες, μπάλες, τουφέκια καὶ ἄλλα τῆς πολεμικῆς διὰ τὴν Αἴγυπτον. Ἐχὼ εἰδησεις ἀπὸ ἕνα ἐκεῖ φίλον πὼς νὰ χαζιρώνουνε¹⁰ καὶ ἄλλα ὀχτῶ διὰ τὸ ἴδιο τέλος καὶ ὡς καὶ αὐτὰ εἰς τὲς ὕστερες τοῦ τρέχοντος μηνὸς βγαίνουν εἰς τὰ πανιά. Εἰς τὸ Λιβόρνο εἶχαν ἔτοιμη μίαν ἄλλην σπεδιτζιόν¹¹ ὁμοίως διὰ τὴν Αἴγυπτον, μὰ ὅταν χαζίρι νὰ τοὺς ἐμπάσουν εἰς τὰ καράβια, μὴν ἀκέραια [μ]πριγάτα¹² ἀσηκώθη καὶ ἐναντιώθη μὴν θέλοντας νὰ πάγουσιν

1. Στὸν Φραγκίσκο Α' τῆς Αὐστρίας.

2. Κριτήρια = δικαστήρια.

3. Στὸ ἔγγρ. ραγιαδῶν.

4. Στὸ ἔγγρ. καθέκας τὴν.

5. Διάβαζε συναλλαγή.

6. Τοπι(ν)τζής = πυροβολητής (τουρκ. topcu).

7. Πρόκειται γιὰ τὸν τσάρο Ἀλέξανδρο Α' (1777-1825), ποὺ διαδέχθηκε στὸ θρόνον τὸν πατέρα του Παῦλο Α' (;1754-1801), γιὸ τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης. Ὁ Παῦλος Α' δολοφονήθηκε ἔπειτα ἀπὸ συνωμοσία εὐγενῶν στὴν ὁποία, ὅπως λέγεται, μετείχε καὶ ὁ ἴδιος ὁ γιὸς του Ἀλέξανδρος.

8. Ταρτανόνι = μεγάλη ταρτάνα, εἶδος ἰστιοφόρου ἐμπορικοῦ πλοίου (βενετ. tartanon).

9. Δηλ. σὲ δύο φορές.

10. Χαζιρώνω = ἐτοιμάζω (ἀπὸ τὸ τουρκ. hazir = ἐτοιμος).

11. Σπεδιτζιόν = ἀποστολὴ, ἐκστρατεία (βενετ. spedizione).

12. Μπριγάτα = ταξιαρχία (ἰταλ. brigata).

εἰς Αἴγυπτον. Αὐτὸ ἤφερε μεγάλην ταραχὴν καὶ ὁ Γενεράλες Φραντζέζος Μουράτ¹, εὐρισκόμενος εἰς τὴν Φιορέντζα², ἔδραμεν εἰς τὸ Λιβόρνο, ἀκολούθησεν ἓνα Κοσῖλιο δὲ Γβέρα³, καὶ ἐδεγραδάθησεν⁴ ὅλην τὴν αὐτὴν μπριγάτα πέμποντάς⁵ τὴν εἰς τὸ Παρίγγι⁶, ὅμως ἡ σύγχυσις ἀκολουθᾷ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Φραντζέζους, ὅπου τινὰς δὲν θέλει νὰ πάγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οἱ τροῦπες⁷ τῆς Ρεπούμπλικας Τζιζάλπινας⁸ ἕως δέκα χιλιάδες στρατεύουν κατὰ τὴν Ρομάνια⁹ καὶ ἦτον ἐδῶ καὶ 8 ἡμέρες εἰς τὴν Σινιγάγια¹⁰ περιπατόντας κατὰ τὸ Γέζη¹¹. Τὸν Ἐλτζή, ὅπου ὁ Πάπας τῆς Ρώμης εἶχε στείλει εἰς τὸ Παρίγγι, τὸν ἐδιώξαν. Κατὰ τὸ παρὸν φαίνεται στερεωμένη ἡ ἀγάπη ἀναμεταξὺ Νέμιτζα¹² καὶ Φραντζέζους, τὰ Στάτα¹³ τῆς Γερμανίας τὰ ἀδειάσαν τελείως οἱ Φραντζέζοι. Εἰς τὰς 2 Ἀπριλίου Ε.Ν. ἐστάθη πόλεμος φοβερός εἰς Κομπέναγεν¹⁴, ὅθεν ἦτον παγεμένη ἡ Ἰγκλέζικη Ἀρμάδα, ὡς τέσσαρες χιλιάδες ἐθανατώθησαν ἀπὸ τὰ δύο μέρη, καὶ εὐθὺς ἔκαμαν ἀρμιστίζιο¹⁵ διὰ ἑπτὰ ἐβδομάδες καί, μὲ τὸ νὰ ἔμβαν ἀκολούθως τὸν θάνατον τοῦ Ἱμπερατόρου τῆς Ρουσίας, λέγουν πὼς νὰ

σ. 3

1. Ὁ στρατηγὸς καὶ κατόπιν στρατάρχης Ἰωακείμ Murat ἦταν ἀπὸ τοὺς ἰκανότερους ἀξιωματικούς τοῦ Ναπολέοντα. Τὸ 1800 παντρεύτηκε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ναπολέοντα Καρολίνα Βοναπάρτη καὶ τὸ 1808 ἔγινε βασιλιάς τῆς Νεαπόλεως.

2. Στὴν Φλωρεντία (Firenze).

3. Δηλ. Πολεμικὸ Συμβούλιο (ἰταλ. Consiglio di Guerra).

4. Δεγραδάω = δεκατίζω (ἰταλ. degradare).

5. Στὸ ἔγγρ. πέβοντας.

6. Τὸ Παρίσι (ἀπὸ τὸ ἰταλ. ὄνομα τῆς πόλης· Parigi).

7. Τροῦπες = στρατεύματα (ἀπὸ τὸ ἰταλ. truppa).

8. Ἡ Repubblica Cisalpina (République Cisalpine), μὲ πρωτεύουσα τὸ Μιλάνο, εἶχε ἰδρυθῆ τὸ 1797 ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτη. Τὸ 1802 ὀνομάστηκε «Ἰταλικὴ Δημοκρατία» μὲ πρόεδρο τὸν Ναπολέοντα καὶ ἀντιπρόεδρο τὸν δούκα Melzi d'Eril, καὶ τὸ 1805 «Βασίλειον τῆς Ἰταλίας».

9. Romagna· ἐπαρχία τῆς Ἰταλίας μὲ κυριώτερες πόλεις τὸ Forlì, τὸ Rimini καὶ τὴν Ravenna. Ἡ Romagna τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἀνήκε στὸ παπικὸ κράτος ὡς τὸ 1796, πέρασε γιὰ λίγο στὴν κατοχὴ τῶν Γάλλων (Ἰούνιος-Ἰούλιος 1796), ἐπανῆλθε στὴν κυριαρχία τοῦ πάπα γιὰ μιὰ τριετία, δοκίμασε τὴν αὐστριακὴν κατοχὴ (Ἰούνιος 1796 - Ἰούλιος 1800) καὶ κατόπιν ἀποτελέσει διαδοχικὰ μέρος τῆς Repubblica Cispadana, τῆς Repubblica Cisalpina καὶ στὴ συνέχεια τῆς «Ἰταλικῆς Δημοκρατίας» καὶ τοῦ «Βασιλείου τῆς Ἰταλίας», ποὺ εἶχαν ἰδρυθῆ ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτη (βλ. πρόχειρα τὸ λήμμα Romagna στὴν Enciclopedia Italiana, ediz. 1949, τ. XXIX, σ. 928-937).

10. Sinigaglia· λιμάνι τῆς Ἀδριατικῆς κοντὰ στὴν Ancona.

11. Iesi· μικρὴ πόλη πάνω στὸ δρόμο Ρώμης-Ancona, σὲ ἀπόσταση 30 χλμ. ἀπὸ τὴν τελευταία.

12. Νέμιτζα = Γερμανία (σερβοκροατ. Nemačka).

13. Στάτα = κράτη (ἀπὸ τὸ ἰταλ. stato).

14. Στὶς 2 Ἀπριλίου 1801 ὁ στόλος τοῦ Ἄγγλου ναυάρχου Parker βομβάρδισε τὴν Κοπεγχάγη καὶ κατέστρεψε τὸν δανικὸ στόλο.

15. Ἀρμιστίζιο = ἀνακωχὴ (ἰταλ. armistizio).

δὲ ποῦ, ἢ τὰ πρῶτα, πᾶσι ἀγνοῦν τὴν ἕξοχον αἰ: μαρτα, ὅπως
 ἀγνοῦν τὸν ἕξοχον τὰ πρῶτα τὸν μαρταῖον τὸν ἕξοχον
 μαρταῖον, ἢ τὰ ὅλα τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον
 ποῦ. Μὴ ὅτι τὸ ἕξοχον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον
 ποῦ τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον

Αὐτὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον
 4. Μαρτα 1801.

Τῆς ἕξοχον τὸν ἕξοχον

Μαρταῖον, ἕξοχον, ἢ μαρταῖον τὸν ἕξοχον
 Μαρταῖον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον τὸν ἕξοχον

Εἰκ. 3. Τὸ κάτω μέρος τῆς τρίτης σελίδας τοῦ ἐγγράφου ἀριθμ. 4

ἔστερεώθη καὶ ἡ ἀγάπη ἀναμεταξὺ Δανιμάγκα καὶ Ἰγκλιτέρρα, μάλιστα ὅπου ὁ νέος Ἰμπεράτορας τῆς Ρουσίας ἀσήκωσε τὸ σεκουέστρο¹, ὅπου εἶχε βαλμένο ἀπάνου εἰς τὲς πραγμάτειες καὶ καράβια ἰγκλέζικα μὲ διορισμὸν νὰ κάμῃ τὸ ἴδιον καὶ ἡ Ἰγκλιτέρρα εἰς ὅλα τὰ καράβια καὶ πράγμα Σβεδέζικα² καὶ Δανέζικα, ὅπου καὶ αὐτὴ ἔχει βαλμένο τὸ ἐμπάγκο³. Ἔχομε περιπλέον εἶδησες πὼς εἰς τὴν Λίλλα⁴ σταμπιλιρεται⁵ μία συνομιλία διὰ νὰ φέρουν εἰς τέλος τὴν κοινὴν ἀγάπην. Ἄλλες εἶδησες διὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχομε, ἀκολουθώντας δὲν θέλει λείψω νὰν τὲς συστέλλω τῆς Ἐνδοξότη σας κατὰ τὸ χρέος μου.

Περικαλῶ, Ἐφέντη μου, ἀκριβῶς νὰ ἐξετάξετε τοὺς Τούρκους καὶ ραγιάδες, ὅπου ἀπὸ ἐδῶ ἔρχονται, διὰ νὰ μάθετε μὲ ποίαν τιμὴν καὶ ζῆλον πορεύομεν, καὶ δουλεύω, καὶ νὰ γράψετε πᾶσαν ἀλήθειαν τοῦ Ὑψηλοτάτου Κου Πασᾶ, ὅμως περικαλῶ τὴν Ἐξοχότη σας νὰ λάβω τὴν μεγαλοτάτην τιμὴν τῶν προσταγμάτων σας, εἰς τὰ ὅποια θέλετε μὲ εὐρεὶ πάντοτε ἔτοιμον καὶ ἔμπιστον σκλάβον σας. Μὲ ὅλο τὸ σέβας σᾶς φιλῶ τὰ χέρια καὶ δέομαι πρὸς τὸν Μεγαλοδύναμον Θεὸν διὰ τὴν ὑγείαν τῆς Ἐνδοξότη σας.

Ἀπὸ Τριέστε 22 Ἀπριλίου/4 Μαΐου 1801

Τῆς Ἐξοχότη σας
ταπεινός, εὐλαβῆς καὶ ὑπερεπικὸς δοῦλος
Ἀντζουλος Κατζάντες
ὀθωμανικὸς βεκίλης⁶

5

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ ΣΤΟ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3 ΕΓΓΡΑΦΟ

Τεργέστη, 4/16 Μαΐου 1801, ἀντίγραφο ἰδιόχειρο τοῦ συντάκτη τοῦ πρωτοτύπου

Ἀντιγραφή δευτέρα

σ. 1

Ἐξοχώτατε Αὐθέντα Μεεμὲτ Μπέη Σερασκέρη

Ἀξιόθῃκα νὰ λάβω τὴν μεγαλοτάτην τιμὴν τοῦ προσκνημένου σας γράμματος μὲ τὸ ἐμβληθεὶς διὰ τὸν Ἀουστριακὸν Γενεράλε ἀποβλέποντας τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν δύο Μουσουλμάνων ὅπου εὐρίσκοντο σολδάτοι εἰς τὸ μπαταλιόνι τοῦ Ἐρτέλ. Αὐθέντα μου, μὲ ἄλλο μου γράμμα 22 Ἀπριλίου/4 Μαΐου σᾶς ἔταπεινοφρόνεσα πὼς, θέλοντας αὐτοὶ νὰ φύγουν, οἱ σεντινέλλες⁷ ἐτράβη-

1. Σεκουέστρο = κατάσχεση, μεσεγγύηση (ἰταλ. sequestro).
2. Δηλ. Σουηδικά (ἀπὸ τὸ ἰταλ. Svedese).
3. Ἐμπάγκο = ἡ ἀπαγόρευση τοῦ ἀπόπλου ἐνὸς πλοίου ἀπὸ τὸ λιμάνι.
4. Lille(;) πόλη τῆς Β. Γαλλίας.
5. Σταμπιλιρω (ἰταλ. stabilire) = ἀποκαθιστῶ, ἰδρῶ, ὀρίζω.
6. Βεκίλης = ἀντιπρόσωπος, πράκτορας (τουρκ. vekil).
7. Σεντινέλλα = φρουρὸς (ἰταλ. sentinella).

ξαν καταπάνω τους και τὸν ἕναν τὸν ἐθανάτωσαν, και τὸν ἄλλον, ὀνομαζόμενον Μουσταφὰ ἀπὸ Τεσσαλονίκη, ἔπειτα ἀπὸ πολλές και δυνατὲς ἀνταπόκρισεις ἐπιστολῶν τὸν ἐδιαφύλαξα, ὡς τὸν ἔλαβα εἰς τὰς χεῖρας μου, και σήμερον τὸν ἐπαράδωσα τοῦ Κυρ Ἰμπραϊμ Ἀγᾶ Κράνια, πραγματευτῆς και προεστῶς τῶν ἐδῶ Τούρκων, ὁ ὁποῖος φεύγει μὲ τὸ παρὸν κονβόγγιο¹ διὰ τὴν Σμύρνην και, ἐὰν περάσῃ ἀπὸ Κορυφούς, τὸν παραδίνει εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἐξοχότη σας, ἀλλῶς εἰς τὰ πρῶτα Αὔθεντικὰ Πολεμικὰ Σκέβη², ὅπου συναπαντήσῃ. Ὁλοὶ ὁμως οἱ Τούρκοι, ὅπου ἐδῶ ἠδύσκονται, ἀκούοντας τὰ προσκνημένα σας γράμματα, ὅπου τοὺς τὰ ἐδιάβασα, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν δέονται μαζί μου διὰ τὴν ὑγείαν σας και σᾶς εὐχαριστοῦμεν, Αὔθέντα μου, διὰ τὸν ζῆλον και πόθον, ὅπου φανερόντετε διὰ τοὺς Μουσουλμάνους ὅπου εἰς τοῦτα τὰ μέρη ἠδύσκονται ἀδικημένοι.

Σᾶς ἐσημείωσα, Ἐξοχότατε, μὲ τὸ ἄνωθεν ταπεινὸ μου γράμμα ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο διὰ τὴν καλὴν δούλεψιν τοῦ Κραταιοτάτου μας Βασιλέως νὰ μὲ ἐνδυναμώσετε μὲ ἕνα σας φερμάνι ὡς Ἑγεμῶν τῆς Θαλάσσης ὅπου ἀξίως ἠδύσκειται, | **σ. 2** πολλὰ ἀναγκαῖο, ἐπειδὴ και ἐδῶ ἠδύσκονται ρατζήδες³ ὅπου ἡ ἐπούλησαν ἢ και ἐτζακίστη τὸ καράβι τους και τοὺς ἀπόμεινεν τὸ φερμάνι τοῦ Ἐξοχωτάτου Καπιτὰν Πασά⁴. ἠδύσκονται ἐδῶ ἀπόστολοι τῶν Φραντζέζων, ὅπου κρυφίως ζητοῦν τὰ αὐτὰ φερμάνια και τὰ ἀκριβοπληρώνουν και μὲ αὐτὰ βάνουσιν ἕναν ἄπιστον ραγιά διὰ καπετάνιο και παίρνουν και ὀλίγους ναῦτες ραγιάδες, ὁμοίως προδότες, και σκεδὸν φορτώνουσι τὰ παρτίδα⁵ ἀπὸ κάθε λογῆς ἐργαλεῖα τῆς πολεμικῆς και μὲ ψευδεῖς ἄνυσης⁶ ἢ διὰ Κύπρο ἢ και διὰ ἄλλους τόπους τοῦ Λεβάντε φεύγουν ἀπὸ ἐτοῦτα τὰ μέρη και πάγουσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐτζι ἔφυγαν ἀπὸ Ἀγκόνα μερικὰ τραμπάκουλα⁷ και σαῖτιες στελμένα ἀπὸ τοὺς Φραντζέζους και ὡς καθὼς σᾶς ὑπότασα⁸ μὲ τὸ ἄνωθεν ταπεινὸ μου γράμμα.

1. Κονβόγιο = συνοδεῖα, νηπομπή (βενετ. convogio).

2. Μολονότι ἡ γραφὴ Σκέβη εἶναι καθαρὴ στὸ ἔγγραφο, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται γιὰ λάθος ἢ γιὰ ἄγνοια τοῦ συντάκτη τοῦ κειμένου και θὰ πρέπει νὰ διαβάσουμε Σκάφη.

3. Ρατζής ἢ ρετζής = ἀρχηγός, προϊστάμενος, καπετάνιος ἐμπορικοῦ πλοίου (τουρκ. reis).

4. Ἐννοεῖ τὸν ἀρχιναύαρχο (Karudan Pasha) τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

5. Παρτίδα = μέρος μιᾶς ποσότητος (βενετ. partito).

6. Δὲν μπορέσαμε νὰ βροῦμε τὴ σημασία τῆς λέξης αὐτῆς, πού τὴν παραθέτουμε στὸ κείμενο μὲ τὴν ὀρθογραφία τοῦ πρωτοτύπου. Ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα ὑποθέτουμε ὅτι ἔχει τὴ σημασία τοῦ ἐγγράφου και ἴσως νὰ ὑπάρχη κάποια ἐτυμολογικὴ σχέση ἀνάμεσα σ' αὐτὴν και στὸ ἴσον = ἀντίγραφο, ἔγγραφο.

7. Τραμπάκουλο = εἶδος μεγάλου ἰστιοφόρου ἐμπορικοῦ πλοίου μὲ δύο κατάρτια (βενετ. trabacolo).

8. Πιθανὸν ἀπὸ τὸ ἰταλ. ρ. *sottomettere* = ὑποτάσσω, ὑποβάλλω. Πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἀπόδοση στὰ ἑλληνικὰ ἰταλικῆς ἐκφράσεως.

Ὅμοίως ὠφέλιμο εἰς τὰς παρὸν περιστάσεις διὰ τὴν φύλαξιν τῆς πραγμά-
 τειας τῶν Τούρκων καὶ ραγιαδῶν, ὅπου κουρσεύονται ἀπὸ τοὺς Ἰγκλέζους,
 καθὼς ἀκολούθησεν τὰς ἀπερασμένας ἡμέρας τοῦ ραγιαῖ Μανουσάκη ἀπὸ τὸ Μυ-
 στρά, τοῦ ὁποῦ ἀδίκως τοῦ ἐπῆρε τὸ κότερο ὁ Καπ(ετὰ)ν Ρίκεζ ἕως τριάντα
 σακούλων πραγμάτειες, καὶ ὁ Κύριος Κουμελάτης, ἐνεργὸς¹ βρετανικός, διὰ
 νὰν τὰς ἐπιστρέψῃ, ἠθέλησε δώδεκα σακούλες ἄσπρα. Αὐτὸ βέβαια δὲν ἤθελε
 συνέβῃ, ἂν οὕτως καὶ ἐγὼ ἤμποροῦσα νὰ προσφερθῶ² μὲ ἀξιωματικὸν φερμάνι
 ἐνὸς Ἡγεμῶν τῆς Θαλάσσης, ὅπου νὰ μὲ παραγγέλλῃ καὶ προστάξῃ διὰ πα-
 ρόμοιες ὑποθέσεις ὅπου συχνὰ ἐδῶ συνεβαίνον, ἔσοντες καὶ αὐτὲς δὲν εἶναι οἱ
 βασιλικὰς τὸς προσταγὰς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀρπαγαὶ τῶν ἐνεργῶν, καὶ ὡστόσον
 ζημιώνονται ὄχι μόνον οἱ Τούρκοι καὶ οἱ ραγιαδες, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπῆκοοι τῆς
 νέας Ἑπτανήσου Πολιτείας³, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ μὴν ἔχουν καμίαν διαφέντεψιν
 βλάπτονται καὶ ἠδύσκονται συνεχῶς ἀδικημένοι. Ἔσοντας καὶ ἡ αὐτὴ Ρεπού-
 μπλικά εἶναι ὑποκειμένη καὶ εἰς τὴν διαφέντεψιν τοῦ Σεμνοτάτου Μεγαλοπρε-
 πῆ Ἀυτοκράτορος μας, ἀπὸ τὴν Ἐξοχότη σας ἢ, ἂν σᾶς φανῇ εὐλογον, ἀπὸ τὸ
 Σενάτο⁴ προσμένω νὰ λάβω τὰς εὐκαίρας προσταγὰς καὶ νοθεσίες, διὰ νὰ ἤμ-
 πορῶ νὰ ἐνεργῶ πρὸς ὠφέλειάν τους, μάλιστα περὶ τούτου ἠξεύρω πὼς ὅλοι
 οἱ ὑπῆκοοι τῆς αὐτῆς Πολιτείας, πραγματευταὶ καὶ ρατζηδες ὅπου ἐδῶ ἠδύ-
 σκονται, ἔπεψαν δέηση τοῦ Σενάτου διὰ τὸ ὄνομά μου ζητώντας με καὶ αὐτοὶ
 διὰ Κόνσολά τους.

Κάποια σύγχυσις κουβεντιάζεται ἐδῶ πὼς ἐσυνέβῃ εἰς τὴν Πετρούπολιν σ. 3
 ἀναμεταξὺ τὸν νέον Ἀυτοκράτορα καὶ ἀδελφόν του Κωνσταντῖνον, βέβαιες
 εἰδήσεις ὅμως δὲν ἔχομε διὰ νὰ μάθομεν τὰ συμβεβηκότα. Δὲν θέλει λείψω νὰ
 σᾶς τὸ φανερώσω εὐθὺς ὅπου τὰ μάθομεν. Ἔως δέκα χιλιάδες Φραντζέζοι ἠδύ-
 ρίσκονται ἐμπασμένοι εἰς τὸ Βροντίσι καὶ Ὀτρέντο⁵, Τζιζαλπίνικα στρατεύ-
 ματα περνοῦν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ρομάνιας, λέγονν διὰ τὸ Ρένιο τῆς Ἀνάπολης⁶,
 ἄλλες εἰδησεις πολιτικὰς δὲν ἔχομε κατὰ τὸ παρόν.

Ἐγὼ ὁ σκλάβο[ς] σας⁷ πάντοτε ἔτοιμος εἰς τὰς προσκυνημένα[ς] σας⁸

1. Ἐνεργὸς = πρόκειται πιθανὸν γιὰ ἑλληνικὴ ἀπόδοση τοῦ ἰταλ. agente=πράκτορας
 (ἀπὸ τὸ ρ. agire = πράττω, ἐνεργῶ).

2. Νὰ προσφερθῶ = νὰ παρουσιασθῶ. Καὶ ἐδῶ πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἑλληνικὴ ἀπό-
 δοση τῆς ἰταλικῆς ἔκφρασης offirmi = προσφέρομαι, παρουσιάζομαι.

3. Ἡ Ἑπτανήσος Πολιτεία εἶχε ἰδρυθῆ μὲ τὴ ρωσοτουρκικὴ Συνθήκη τῆς Κωνσταν-
 τινουπόλεως τῆς 21 Μαρτίου 1800 κατὰ τὸ πρότυπο τῆς Ἀριστοκρατικῆς Δημοκρατίας
 τῆς Ραγούζας. Εἶχε ὁμοσπονδιακὴ μορφή καὶ ἦταν φόρου ὑποτελεῆς στὴν Πύλη.

4. Σενάτο (ἰταλ. Senato)=Σύγκλητος, Γερουσία. Ἐδῶ πρόκειται γιὰ τὸ Συμβούλιο
 τῶν Εὐγενῶν, δηλ. τὴν Ἑπτανησιακὴ Γερουσία.

5. Brindisi καὶ Otranto πόλεις ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς στῆ χερσόνησο τῆς Ἀπουλίας.

6. Τὸ Βασίλειο τῆς Νεαπόλεως (Regno di Napoli).

7. Στὸ ἔγγρ. σκλάβοσας.

8. Στὸ ἔγγρ. προσκυνημένασας.

προσταγὰς, ἐπιθυμῶ νὰ λάβω αἰτίαν διὰ νὰ σᾶς πληροφορῶ εἰς τὸν ζῆλον,
πίστις καὶ τιμὴν, ὅπου φυλάττω καὶ ὅπου μὲ ὄλο τὸ σέβας προσκυνῶντα[ς]
σας¹ σημειώνομαι

τῆς Ἐξοχότη σας²

Τριέστε 4/16 Μαΐου 1801

Πανεπιστήμιον Ἰωαννίνων

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

S U M M A R Y

Stephanos J. Papadopoulos, Greek documents from the Historical Archives of Ragusa (Dubrovnik).

A brief introduction is followed by five unpublished Greek documents found in the rich Archives of the well-known city of Ragusa (today known as Dubrovnik). These documents are as follows: (1) a protest (dated 1770) submitted to the Rector of the Republic of Ragusa by eight Greek merchants who were detained, for reasons unknown, in the city prisons: This document was found in the Archives together with a faithful translation into Italian; (2) an interesting contract which shows the chartering of a merchant ship from Ragusa by Greek merchants and which was drawn up at Beirut in October 1780; and (3-5) three reports (April-May 1801) sent by the *vekil* (representative) of the Sublime Porte at Trieste, which was under Austrian domination, to the governor of the Turkish squadron which happened at the time to be in the ports of the Republic of Ragusa. In order to facilitate the understanding of the above texts, their publication is accompanied by some interpretative and explanatory notes.

1. Στὸ ἔγγρ. προσκινόντασας.

2. Τὸ ἀντίγραφο αὐτὸ δὲν ὑπογράφεται ὅπως τὸ προηγούμενο.